

עוד על סף הכניסה למקצוע

עו"ד דרור ארדי-אילון | יו"ר ועדת האתיקה הארצית

בגיליון 18, הצגתי את הקשיים העומדים בפני הלשכה בניסיונה להגן על סף הכניסה למקצוע. הצורך בהגנה על הכניסה למקצוע נובע מאופיו של המקצוע, כפי שהיטיב לבטא השופט מישאל חשין באחד המקרים:

היתר הניתן לפלוני לשמש בעריכת-דין משמיע הצהרה מטעם המדינה כי ראוי הוא פלוני שייתנו בו אמון, כי ראוי הוא שיסמכו עליו, כי אדם ישר והגון הוא. עורך-דין אינו אך מי שכותב תורף חוזים ומחווה דעתו בנושאי חוק ומשפט. עורך-דין הוא איש-סוד. עורך-דין הוא נאמן. עורך-דין היה כ"אלטר-אגו" ללקוחו. (דנ"פ 9384/01 נסאסרה נ' לשכת עורכי הדין, פד"י (4) 637 (15/11/04)).

אכן, יש לצפות שסף הכניסה למקצוע יהיה מוגן, שמי שהורשע בעבירות מרמה יתקשה עד מאוד לקבל רישיון עורך דין. תפקיד זה של הגנה על המקצוע הפקיד המחוקק בידי לשכת עורכי הדין. אולם שתי פרשות מהחודש האחרון שבות ומלמדות על הקשיים בהם נתקלת הלשכה בביצוע משימתה זו. הרושם הוא, שבעוד שלשכת עורכי הדין (באמצעות הוועד המרכזי, ועדת האתיקה הארצית וועדת ההתמחות) מבקשת להכביד על עבריינים מורשעים את דרכם למקצוע, דווקא בתי המשפט מקלים עמם.

בפרשה אחת, הורשע אדם בעבירות של קשירת קשר לביצוע עוון, קבלת דבר במרמה והתחזות בשל כך שקשר עם אחר שיבחן במקומו בבחינות הפסיכומטריות. לאחר כארבע שנים, הוא הועמד לדין, והורשע לפי הודאתו, אך בשל חלוף הזמן ותסקיר שירות מבחן חיובי לא נגזר עליו עונש של מאסר. בינתיים סיים העותר את לימודי המשפטים. ועדת ההתמחות החליטה שהוא יהיה רשאי להתחיל את התמחותו בחלוף חמש שנים מיום גזר הדין.

הרעיון של תקופת מניעות להתקבל להתמחות אינו עונש נוסף לעברייני, אלא הגנה על הציבור בשל ייחודו של המקצוע (כעולה מדבריו של השופט חשין לעיל), וכפועל יוצא מכך הגנה על כבוד המקצוע ותדמיתו. לפי מדיניות הלשכה משכבר, קנה המידה לדחיית מועד ההתמחות של עבריינים הוא מועד התיישנות העבירה מיום פסק הדין (לפי חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, תשמ"א-1981). הלשכה מוסמכת לקבוע תקופת מניעות קצרה יותר, והיא עושה כן במקרים מתאימים. במקרה דנן נקבעה תקופת מניעות של חמש שנים, בעוד שתקופת ההתיישנות היא שבע שנים. על-פני הדברים נראה כי נקבעה תקופת מניעות מידתית וסבירה.

עורכת: ד"ר לימור זר-גוטמן, עו"ד ■ **יו"ר ועדת האתיקה הארצית:** עו"ד דרור ארדי-אילון
המערכת: רחי דניאל פריש 10, תל-אביב 64731, טל. 03-6918691, פקס. 03-6918696
מאמרי המערכת: עוד על סף הכניסה למקצוע ■ חסיון עורך דין—לקוח כאשר המסמכים נתפסים אצל הלקוח ■ **הנחיות והחלטות:** ועדת האתיקה הארצית

נגד החלטה זו הוגשה עתירה מינהלית, אשר בה הוחלט לקצר את תקופת המניעות לכדי שלוש שנים בלבד. הטעם העיקרי לכך היה פער הזמנים בין העבירה לבין הגשת כתב האישום (כארבע שנים). כך, בחר בית המשפט בגישה המקלה עם העותר אך מכבידה עם הציבור, שכן הוא איפשר למי שהורשע בעבירות מרמה להתחיל את התמחותו שלוש שנים בלבד לאחר הרשעתו. (עת"מ (ת"א) 1117/07 אבו סאלם נ' לשכת עורכי הדין, פורסם במאגרים אלקטרוניים).

פרשה אחרת היא המשכה של הסאגה בעניינו של זכריה אגבריה, אשר עסקנו בה בהקשר דומה בגליון 18. אגבריה הורשע בדין משמעתי בשלוש פרשות של הפרעה לבית המשפט לעשות משפט, שליחת יד בפיקדון בעת שהיה מתמחה, ובעבירה של אי מתן תשובה לתלונה. דינו נגזר לפסילה מקבלת רישיון למשך שנתיים וחודש ימים. לאחר מכן הוא הורשע בפלילים בגין אותם מעשים ונדון לעשרים חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים ולקנס. בינתיים הגיעו ללשכה שתי תלונות נוספות נגדו בגין התחזות כעורך דין, על-אף שטרם קיבל רישיון. תשובתו של הנילון לתלונה היתה ש"לא הודיעו לו שאינו זכאי לקבל רישיון". על פני הדברים מתקבלת תמונה של מי שאינו מכבד את החוק ואת הוראות מוסדות הלשכה ובכך מעיד על עצמו שאינו מתאים לשמש כעורך דין. לפיכך החליט הוועד המרכזי להמשיך ולפסול אותו מקבלת רישיון עד סיום תקופת התנאי, ועד לבירור התלונות שהוגשו נגדו.

אגבריה הגיש עתירה מינהלית נגד ההחלטה, בלי שצירף את פניותיו להתקבל כחבר לשכה, ובלי שציין את קיומן של תלונות חדשות. על-אף פגם זה, קבע בית המשפט המחוזי שיש להחזיר את הדיון לוועדת ההתמחות כדי שתשקול את העניין בשנית לאור חלוף הזמן שבין ביצוע העבירות (2001) לבין פסק הדין הפלילי (2006), ולאור החפיפה העובדתית בין ההרשעה המשמעתית להרשעה הפלילית. בית המשפט המחוזי הנחה את ועדת ההתמחות לתת משקל מרכזי לכך ולא לקיומן של תלונות נוספות (עת"מ (י-ם) 301/07 אגבריה זכריה נ' לשכת עורכי הדין, פורסם במאגרים אלקטרוניים).

המושגותף לשני המקרים הוא, שבית המשפט רואה את הכוח המינהלי של הלשכה למנוע קבלה להתמחות או לפסול מי שסיים התמחות מקבלת רישיון בעיקר כסנקציה נגד הפרט. יש לבקר את עמדתם של בתי המשפט בעניינים אלה. תכליתה של סמכות הלשכה כאן אינה ענישת הפרט אלא הגנה על הציבור ועל כבוד המקצוע ותדמיתו. בשני המקרים, הלשכה ביקשה להעמיד סטנדרט מקצועי גבוה, ולהכביד על כניסתם של מורשעים במרמה לשורות המקצוע. דווקא בתי המשפט הם שהקלו והורידו את סף הכניסה למקצוע. נראה, שבכך שגו בתי המשפט בפירושן של מטרות הרישוי המקצועי ובכך נפגעה ההגנה שמבקשת הלשכה לתת לציבור הרחב.

חסיון עורך דין-לקוח כאשר המסמכים נתפסים אצל הלקוח

ד"ר לימור זר גוטמן עו"ד | עורכת

סעיף 48 לפקודת הראיות קובע שני תנאים מצטברים לקיומו של החסיון. הראשון, "דברים ומסמכים שהוחלפו בין עורך הדין לבין לקוחו או לבין אדם אחר מטעם הלקוח" השני, "ויש להם קשר ענייני לשירות המקצועי שניתן על ידי עורך הדין ללקוח". מה לעניין מסמכים העומדים בשני תנאים אלו אך הם נתפסו מחוץ למשרד עורך הדין, אצל הלקוח, מכוח צו חיפוש של המשטרה. האם מסמכים אלו נהנים מהגנת החסיון או שהחסיון אינו חל רק בשל העובדה שנתפסו מחוץ לכותלי משרד עורך הדין.

זוהי שאלה עקרונית שיש בה לעצב באופן מהותי את גדר חסיון עורך דין לקוח. מסיבה זו נעטר לאחרונה בית המשפט בב"ש 4904/06 בתיק מ 1231/06 (שלום, ת"א) כגנסקי נ' משטרת ישראל והורה על צירוף לשכת עורכי הדין והסיניגוריה הציבורית כידיד בית המשפט לתיק. שני גופים אלו הצטרפו

לעמדת המבקשת לפיה אם עומדים המסמכים בשני התנאים שצוינו לעיל חל עליהם חסיון מוחלט ללא קשר לעובדה שהם נתפסו אצל הלקוח.

השאלה כבר נדונה בעבר והוכרעה בהחלטה שנתן בשנת 1991 בית המשפט בת"פ 229/87 (מחוזי, ת"א) **מדינת ישראל נ' רובינשטיין ושות'**, **חברה קבלנית בע"מ** החלטה מיום 4.8.91 שפורסמה בעט **ואתיקה** 19 עמ' 2 (1991). נאמר שם:

"דעתי היא כי מה שקובע לעניין החסיון, תחולתו והיקפו מכוח סעיף 48 לפקודת הראיות, הינו **מהותו** של המסמך והעובדה כי הוחלף במערכת יחסי האמון בין עורך הדין לבין לקוחו, ולא מיקומו הגיאוגרפי של המסמך. כל עוד לא ויתר הלקוח על החסיון, במפורש או מכללא, כגון ע"י שיתוף גורמים אחרים בתוכן המסמך או הדברים, העובדה שהדברים או המסמכים לא נמסרו מכוח ההתקשרות המקצועית וכיו"ב, עומדת לו הזכות המהותית לשמירת החסיון ואין חשיבות לעובדה היכן נמצאו או נתפסו המסמכים. החסיון אינו מוגבל בעיני למשרדו של עורך הדין, אלא הוא חל על מערכת יחסי האמון בין עורך הדין לבין הלקוח ועל המידע והדברים שהוחלפו ביניהם – ללא כל קשר למיקום הגיאוגרפי או הטופוגרפי."

ההחלטה גם נסמכת על החלטה אחרת שהגיעה למסקנה זהה ב"ש (מחוזי, י"ם) 227/83 **עו"ד מירון ומנדלוביץ נ' מ"י**, פ"ס"מ תשמ"ה (א) 62, 74.

לפי העמדה הנגדית, אותה העלתה הפרקליטות בעניין כגנסקי, החסיון חל רק על מסמכים שנמצאו ברשות עורך הדין ואשר עונים על שני התנאים המנויים לעיל ולעולם לא על מסמכים שנתפסו ברשות הלקוח. עמדה זו מתבססת על שני אדנים. ראשית, מטרת דיני הראיות של גילוי האמת בה יש להביא למדיניות שיפוטית ראויה ורצויה לפיה יש להצר את גבולות החסיונות השונים. שנית, אופיו האישי של חסיון עורך דין לקוח כך שרק עורך הדין יכול לטעון לחסיון בשעה שהוא נדרש למסור דברים ומסמכים שהוחלפו בינו לבין לקוחו בקשר לשירות המקצועי שהעניק לאותו לקוח. אופיו האישי של החסיון נלמד מלשון סעיף 48 לפיה "...אין עורך הדין חייב למסרם כראיה, אלא אם ויתר הלקוח על החסיון;" וממטרת החסיון שהיא לאפשר תקשורת חופשית בין הלקוח לעורך דינו ללא חשש שעורך הדין יעביר את הדברים הלאה.

לשכת עורכי הדין הציבה בעניין כגנסקי עמדה קוהרנטית וברורה לפיה חסיון עורך דין לקוח הוא חסיון מהותי החל על המסמך כאשר מתקיימים שני התנאים המנויים לעיל, וזאת ללא קשר למקום הימצאו. עמדה זו מתבססת על שלושה אדנים. הראשון, הזכות החוקתית לייצוג וזכות היסוד להליך הוגן, זכויות שלא יתממשו ללא שמירה על החסיון. לדעת הלשכה, קבלת עמדת הפרקליטות תביא לפגיעה בזכות יסוד. פגיעה שתעשה שלא בחוק ושאינה לתכלית ראויה כך שאינה עומדת בתנאי פסקת ההגבלה ולכן אינה מותרת. שנית, הוראות החוק המדגישות כי רק ללקוח זכות לוותר על החסיון מלמדות כי מדובר בזכות השייכת ללקוח. כך שאין לומר שהחסיון אישי ורק עורך הדין יכול לטעון לו. שלוש, עובדת היותו של חסיון עורך דין לקוח חסיון מוחלט דבר המעיד על החשיבות הרבה שמייחס לו המחוקק ועל רצונו שלא להצר חסיון זה, בהשוואה לחסיונות בעלי מקצוע אחרים.

בעניין כגנסקי קיבל בית משפט השלום את עמדת המבקשת, הסניגוריה הציבורית ולשכת עורכי הדין בקובעו: "כי המבחן בעניין תחולת החסיון צריך להיות מבחן מהותי. אם החומר שנתפס ברשות הלקוח הוא באופן מובהר תוצר של קבלת שירות מקצועי אזי יש להחיל את החסיון על חומר זה." [החלטה מיום 12.4.07]

אני מבקשת, בכל הכבוד, להצטרף לעמדה זו ולהוסיף כי ההיסטוריה של חסיון עורך דין לקוח במשפט המקובל ודרך היקלטותו במשפט הישראלי מעידה על אופיו המהותי של החסיון. יתרה מכך, בגליון 15 (2005) עמדתי על הצידוקים לחובת הסודיות וחסיון עורך דין לקוח. ציינתי כי איזון האינטרסים התומכים והנוגדים הביא את המחוקק הישראלי להכרה בסודיות וחסיון רחבים. ההחלטה נותנת ביטוי נכון לגישה זו.

הנחיות והחלטות

הנחיות והחלטות ועדת האתיקה הארצית

ייצוג: חובת עורך הדין כאשר הוא מקבל פסק דין עבור

לקוחו לשעבר

עובדות עורך הדין הנילון ייצג את המתלונן בתביעה בבית הדין לעבודה. במהלך הטיפול, הפסיק המתלונן את עבודת עורך הדין בטענה שלא ייצגו כראוי. הנילון שוחרר מייצוג על-ידי בית הדין. פסק הדין שנשלח על-ידי בית הדין למשרד הנילון (אשר באותה עת לא ייצג את המתלונן), לא הומצא למתלונן על-ידי הנילון אשר אף לא יידע את המתלונן על קיומו של פסק הדין.

שאלתא האם יש מקום להעמיד לדין משמעתית?

החלטה כאשר עורך דין מקבל לידי החלטה, פסק דין או כתבי בי דין לאחר שסיים את הייצוג, חובתו הן כלפי הלקוח לשעבר והן כלפי הצד השולח לעשות אחת משתיים: להעביר המידע ללקוח או להחזירו לשולח תוך ציון דבר הפסקת הייצוג.

בנסיבות העניין ואף בשל חלוף הזמן, התיק ייגנז עם הערה. [החלטה מספר את 19/04]

האם שם עורך דין שהושעה יכול להיות חלק משם המשרד

עובדות עורך דין הושעה זמנית למשך שנה אחת. עורך הדין שהושעה הוא בעל המשרד היחיד, בו מועסקים מספר עורכי דין. המשרד נושא רק את שמו של אותו עורך דין.

שאלתא האם יש לשנות את שם המשרד והאם יש לבצע שינויים נוספים בנייר המכתבים של המשרד?

החלטה שמו של עורך דין שהושעה, וכל עוד הוא מושעה לא יהיה חלק משם המשרד, ושמו לא יופיע על פרסומים כלשהם של המשרד, לרבות על נייר המכתבים, רשימת עורכי הדין באתר האינטרנט, בשלט המשרד או בשם המשרד. [החלטה מספר את 296/05]

כלל 1 ו 1ב: איסור מתן שירותים משפטיים

שאלתא האם חברה שנוסדה כדי לנהל תביעות בבית משפט המופנות אליה על ידי סוכנות ביטוח, ומעסיקה לשם כך עורכי דין, ומשלמת את שכרם, אינה גורמת לעורכי הדין לעבור על הוראות כלל 11 לכללי האתיקה?

החלטה בפנייה אומנם לא צוין אך יש להניח שהחברה פועלת למטרות רווח, וגובה תמורה – מחברת הביטוח או מהמבוטח – עבור השירות.

העסקה בדרך המתוארת על-ידי הפונה סותרת את חוק הלשכה בכלל ואת כללי האתיקה בפרט. עורך דין שיועסק בדרך המפורטת יעבור על כלל 11 לכללי האתיקה. [החלטה מספר את 67/05]

שכר טרחה: שכר הטרחה ששילם הלקוח גבוה מסכום התביעות

נגד הלקוח

עובדות המתלוננת טענה כי עורך הדין הנילון אשר טיפל במספר תביעות שהוגשו נגדה, גבה ממנה שכר טרחה העולה לכמעט פי ארבע מסכום התביעות. סך הערך הכספי של התביעות שהוגשו נגד המתלוננת היה כ-24,000 ש"ח, ושכר הטרחה ששולם לנילון היה סך של 91,000 ש"ח. הנילון בתשובתו הצביע על העובדה שכבר התשלום הראשון ששולם על חשבון שכר הטרחה עלה על סכום התביעה כולו וכי הלקוחה המשיכה לפרוע את חשבוניות שכר הטרחה שהוגשה לה מדי פעם, וזאת במשך שלוש וחצי שנים.

שאלתא האם עבר עורך הדין הנילון עבירה אתית?

החלטה בנסיבות אלו, כאשר אין תקדים הקובע קיומה של חובה של עורך הדין שלא לחרוג ממסגרת סבירה של עלויות ללקוח אלא אם כן הדבר נעשה בהוראה מפורשת של הלקוח, וכאשר העובדות בבסיס התלונה אינן חד משמעיות, אין מקום להגיש קובלנה ויש לגנוז את התלונה. [החלטה מספר את 69/05]

ייצוג: המועד שבו על עורך הדין להגיש בקשה לייצוג בבית משפט לתביעות קטנות

שאלתא הועדה לתביעות קטנות פנתה לוועדת האתיקה בשאלה – האם מוטלת על עורך הדין חובה, מכוח כללי האתיקה, להגיש בקשה לייצוג בבית משפט לתביעות קטנות, מבעוד מועד, מיד עם הגשת כתב ההגנה.

החלטה עורך הדין צריך להגיש את הבקשה לייצוג בהקדם האפשרי – מרגע קבלת הייצוג. [החלטה מספר את 98/05]

הערת העורכת ההחלטה מבססת חובה זו על סעיף 54 לחוק לשכת עורכי הדין לפיו על עורך הדין "לעזור לבית המשפט לעשות משפט". החובה להגיש את הבקשה מיד עם קבלת הייצוג באה כדי לאפשר לבית המשפט להפעיל את שיקול דעתו ולאפשר לצד שכנגד להיות גם הוא מיוצג. בכך תורמת החובה ליעול ההליך המשפטי מה שמהווה עזרה לבית המשפט לפי סעיף 54 לחוק.

ייצוג: האם עורך דין יכול לנסח עבור לקוחו חוזה לא חוקי

שאלתא האם יש מניעה חוקית לכך שעורך דין ינסח הסכם למכירת כליה כנגד קבלת טובת הנאה ממקבל הכליה לתורם; האם רשאי עורך הדין להחזיק את כספי העסקה בנאמנות?

החלטה על פי החוק סחר באיברים אינו מותר במדינת ישראל. מאחר ומדובר בהכנת הסכם שתוכנו אינו חוקי, עורך הדין אינו רשאי לסייע בהכנתו עבור הצדדים. מכאן, שעורך הדין אינו רשאי להחזיק בכספי נאמנות של אותה עסקה בלתי חוקית. [החלטה מספר את 67/06]

כספים: פעולות בתיק הוצאה לפועל כאשר הלקוח הזוכה נפטר

שאלתא מה הפעולות שרשאי עורך דין לבצע בתיק הוצאה לפועל כאשר לקוחו, הזוכה בתיק, נפטר? **החלטה**

1. מאחר והלקוח נפטר, לא הותיר אחריו צוואה וצו ירושה טרם ניתן, אזי כל הכספים שהצטברו מחייבים בתיקי הוצאה לפועל, נשארים בשלב זה, אצל עורך הדין בנאמנות, עד למתן צו ירושה.
2. כלל 41(ב) לכללי האתיקה, קובע כי עורך דין המחזיק בנאמנות כספים ולא קיבל הוראות בקשר להשקעתם, ישקיע את הכספים באחת מהדרכים המפורטות בכלל.
3. כל עוד לא ניתן צו ירושה אין להעביר את כספי הנאמנות לבתו של הירוש, שכן חוק הירושה קובע את סדר העדיפות של הירושים על-פי דין.
4. עורך הדין רשאי לפנות לבית המשפט בבקשה למנות בצו מנהל עיזבון, או לפנות לרשם לענייני ירושה בבקשה למינוי מנהל עיזבון, באם הבקשה הינה בהסכמת כל הצדדים הנוגעים בדבר.
5. לאחר מינוי מנהל העיזבון, יועברו אליו כספי המנוח וכן הטיפול בתיקים בהתאם להוראות בית המשפט. [החלטה מספר את 97/06]

ניגוד עניינים: כונס נכסים של המושב ומייצג בעסקת מכר של משק באותו מושב

עובדות הנילון שימש ככונס נכסים של המושב. באותה תקופה ייצג הנילון את המתלונן/הקונה ואת המוכר בעסקת מכר משק באותו מושב. עורך הדין הנילון משיב כי המתלונן ידע שהוא משמש ככונס נכסים של המושב והסכים לייצוג.

שאלתא האם עבר הנילון על האיסור לייצג בניגוד עניינים?

החלטה להעמיד לדין בגין ניגוד עניינים. גם אם בפועל לא הוכח ניגוד עניינים, עדיין מתקיים החשש לניגוד עניינים. [החלטה את 206/04]

כלל 36: המשך ייצוג לאחר מתן עדות באותו הליך

עובדות המבקש פנה אל הלשכה בבקשה לקבל היתר לפי כלל 36(ב) לפיו יוכל להמשיך ולייצג את לקוחו בהליכי אישור צוואה גם אם יוזמן למסור עדות מטעם לקוחו או הצד שכנגד באותו הליך.

החלטה אם עורך הדין יוזמן להעיד מטעם הצד שכנגד, אין כל מניעה במתן עדותו ובהמשך ייצוגו של הלקוח גם לאחר מסירת העדות (כלל 36(ב)).

אם יתבקש עורך הדין להעיד מטעם לקוחו, ידאג עורך הדין לייצג לקוחו על-ידי עורך דין אחר באותה ישיבה ויפנה בשנית לוועדת האתיקה, לקבלת אישור להמשיך ייצוג הלקוח, לאחר מסירת העדות, תוך שהוא מצרף את תצהיר עדותו ופרטי החקירה הנגדית ויפרט מדוע לדעתו הפסקת הייצוג תכביד באורח הריג על לקוחו. [החלטה מספר את 120/06]

הערת העורכת ההחלטה נובעת מהנסיבות המיוחדות של אותו מקרה בו לא דובר בעדות בעניין טכני אלא בעניין מהותי – הנסיבות בהם נחתמה בפני עורך הדין צוואה העומדת כעת במוקד הסכסוך ובפני הוועדה לא היו נתונים מדויקים על מהות העדות הצפויה.

כלל 34: הטעייה של בית המשפט

עובדות המתלונן, המכהן כמפקח מטעם הוועדה המחוזית לתכנון ובנייה, שימש כעד תביעה בהליך פלילי בו ייצג הנילון נאשם בעבירות תכנון ובנייה. עם היפתח ישיבת ההוכחות, לשאלת בית המשפט האם הנאשם נוכח באולם השיב הנילון בחיוב כשבאותו מעמד קם אדם שישב בשורה הראשונה וזיהה עצמו כנאשם. באותו מעמד נכחו באולם, הנילון, ב"כ המדינה, המתלונן שהיה אמור להעיד, האדם שהזדהה כנאשם ואדם נוסף שישב מאחור ליד נער.

המתלונן החל להעיד ובחקירה נגדית נשאל על-ידי הנילון האם הוא מזהה את הנאשם. המתלונן הצביע על האדם שישב בשורה הראשונה ושהזדהה קודם כנאשם ואמר שנדמה לו שזהו האדם וכי עבר הרבה זמן מאז. הנילון המשיך להקשות והמתלונן המשיך בשלו שאינו זוכר ואינו יודע. אז הודיע הנילון כי "הנאשם" אשר אותו הציג קודם בפני בית המשפט ובפני העד והתביעה, הוא מתחזה בעוד שהנאשם ישב כל העת מאחור ולא פצה פה. הנילון "גילה" את ה"תרגיל" בשלב זה ודבריו אף נרשמו בפרוטוקול. הנילון המשיך להשליך יהבו לכל אורך ההליך על "בעיית הזיהוי" וביקש לזכות את מרשו מאחר ועד התביעה לא "הצביע" עליו אלא על אחר. התביעה ובית המשפט לא התרשמו מה"תרגיל" הואיל ושאלת הזיהוי לא היתה כלל רלבנטית להליך.

בית המשפט כתב בפסק הדין פרק שלם אותו הכתיר: "בטרם סיום, אוסיף כי איני יכול להתעלם ממעשיו החמורים של הנילון בניהול המשפט". ומכאן ואילך פירט את התנהגות הנילון בהדרכת הנאשם והאדם הנוסף, בהטעיית בית המשפט, וביצירת מצג שווא כלפי ביהמ"ש זמן ארוך מדי. בית המשפט אף קבע כי במעשיו החמורים הנילון שיתף פעולה עם הנאשם ובן דודו ואף לימד אותם לשקר לבית המשפט.

המתלונן הגיש תלונה לוועד המחוזי חיפה בהסתמך על הפרוטוקול ועל פסק הדין. בסמוך לאחר מכן ניתן פסק דין של ערכאת הערעור שאשרה את ההרשעה, שגם בו מצא בית המשפט המחוזי לנכון להעיר לעניין הטעייה ומצג השווא של הנילון כעורך דין כלפי בית המשפט ולצטט את סעיף 34 (א) לכללים כשהוא קובע כי קיימות דרכים לגיטימיות לטקטיקה בחקירה נגדית מבלי להטעות.

ועד המחוז החליט על הגשת קובלנה. הנילון פנה בבקשה נוספת ומפורטת להימנע מכך. ועד המחוז הורה לו להתנצל בפני השופט. הנילון שלח מכתב התנצלות לשופט עם העתק ללשכה, בעקבותיו הורה ועד המחוז הורה על גניזת התלונה. המתלונן פונה כעת לוועד המרכזי כקובל נוסף.

החלטה להעמיד לדין משמעותי. הנילון עבר על כלל 34 לכללי האתיקה בדבר איסור הטעיית בית המשפט. הן בית משפט השלום והן המחוזי נתנו לכך ביטוי בפסקי הדין. [החלטה מספר את 262/05]

הערת יו"ר הוועדה הפגם המהותי בהתנהגות עורך הדין היה בכך שלא שיתף מראש את בית המשפט (ולו בנוכחות באי כוח הצדדים בלבד) בכוונתו להציג כנאשם אדם שאינו הנאשם, ובכך הטעה את בית המשפט. אילו עשה כן, ובית המשפט היה מתיר את הדבר, לא היה כל פסול בניסיון לבחון בדרך זו את זכרונו של העד.

אימות חתימה על תצהיר יעשה רק בעזרת תעודת זהות

שאלתא האם ניתן לזהות חותם על טופס הצהרת מס שבח ו/או חותם על תצהיר על-ידי רישיון הנהיגה של החותם?

החלטה אימות חתימה על טופס מס שבח כמוהו כאימות תצהיר. הנוסח המחייב של תצהיר נקבע בתקנות סדר הדין האזרחי לפיו על עורך הדין לזהות את החותם על פי תעודת זהות. כל עוד לא שונה החוק, יש לפעול לעל פי לשונו. עורך דין שלא ממלא אחר הוראת החוק עובר עבירה אתית. [החלטה מספר את 57/06]

נייר מכתבים: תשמעות פרסום כתובת דואר אלקטרוני על גבי

שאלתא האם עורך דין המפרסם כתובת דואר אלקטרוני על נייר המכתבים שלו, יכול לומר שאינו מעוניין לקבל הודעות מעורך דין אחר בדואר אלקטרוני?

החלטה

- א. עורך דין המפרסם כתובת דוא"ל על גבי נייר המכתבים שלו מאשר בזאת, לכאורה, את הסכמתו לקבלת הודעות בדוא"ל, ואי מענה להודעות אלה הוא כאי מענה לכל הודעה.
- ב. עורך דין המפרסם כתובת דוא"ל על גבי נייר המכתבים שלו, יהא רשאי להודיע שאינו מעוניין לקבל הודעות בדוא"ל מעמית או מכל אדם אחר, בכפוף לכך שיודיע זאת לאותו גורם בהקדם האפשרי. [החלטה מספר את 57/06]

התנהגות שאינה הולמת: חובות והתחמקות מנושים

עובדות לנילון שהוא כרוג מתמחה, חובות המסתכמים בעשרות מיליוני שקלים ושבעה עשר תיקי הוצאה לפועל הפתוחים נגדו. כן נטען שהנילון ברח מנושיו וקבל התראות לפני צו לכינוס נכסים.

שאלתא האם יש להעמידו לדין על התנהגות שאינה הולמת?

החלטה יש להעמיד את הנילון לדין על התנהגות שאינה הולמת את מי שמבקש להיות עורך דין. אנו סבורים כי מי שצובר חובות בסדרי גודל של עשרות מיליונים, מתכחש להם, ברח מנושיו ומועמד להיות פושט רגל ואינו מגיב לפניית הלשכה אליו (אינו ממציא תגובה סטטוטורית הנדרשת ממנו), – אינו ראוי לשמש כעורך דין. כן אנו ממליצים להעביר את חוות דעתנו והחלטת הועדה לוועדת מתמחים ארצית. [החלטה מספר את 148/05]

הסתרת ראיות מבית המשפט והטעייתו

עובדות הנילון מייצג את מרשתת לשעבר של המתלונן, בהליכים משפטיים המתנהלים בין המתלונן לבין הלקוחה. למתלונן מספר טענות בנוגע לנילון:

- א. במסגרת בקשה לביטול צו עיקול, הגיש הנילון תצהיר לקוחתו (שאושר באמצעותו), ממנו עולה כי ללקוחה הכנסות מהשכרת דירות שבבעלותה, וכן הכנסות מקצבאות המוסד לביטוח לאומי ומתשלום תכופ מחברת הביטוח. לאחר מכן הוברר למתלונן כי במסגרת הליך מאוחר יותר (שהמתלונן אינו צד לו) הגיש הנילון בשם לקוחתו בקשה לפטור מאגרה, בה נכתב שמערערת, אינה בעלת כושר השתכרות כלשהו והיא מתקיימת מקצבאות ביטוח לאומי ומתשלומים תכופים. כן הגיש בקשה לתשלום תכופ, בה נכתב כי הכנסתה היחידה של הלקוחה היא מתשלום תכופ. על הסתירה בטענות הנילון העיר בית המשפט: "איני מקבלת את הסברי בא כוחה כהצדקה להעלמת פרטים מבית המשפט, לא בהליך של תשלום תכופ... ובודאי לא בהליך של פטור מאגרה. מדובר במקרה ברור של סתירה בין עדות בתיק זה לבין הצהרה בכתב בשני תיקים אחרים."
- ב. מוסיף המתלונן וטוען, כי באחד ההליכים, בו הגיש הנילון בשם הלקוחה תובענה למתן חשבונות כנגד המתלונן, הסתיר הנילון מסמך מקופת חולים, אשר נקב באופן אובייקטיבי בסכום שנתקבל עבור הלקוחה. על כך אמר בית המשפט, כי מוזר שהמסמך לא צורף לתובענה וכי בצדק מלין המתלונן על הסתרתו.

ג. זאת ועוד: המתלונן מציג החלטת בית משפט, לפיה נמנע הנילון מלהציג במהלך הדיון דו"ח רואה חשבון, שיכול היה לסייע לבירור התובענה האמורה. כבי השופט העיר כי מדובר בדרך בלתי ראויה לניהול עניינים, בהכשלת בירור האמת ובחשש לעבירה אתית.

בתגובתו התמקד הנילון בהגשת תלונה נגדית כנגד המתלונן, (שבירורה הועבר לועד המחוז) ובטענה כי אף המתלונן התחמק מגילוי מסמכים אודות סכומי הכסף שהועברו אליו לטובת מרשתו.

החלטה להעמיד לדין משמעתי. [החלטה מספר את 252/05]

ייצוג: טיפול כושל בעסקת מכר דירה

עובדות המתלונן מיצג אשה אשר רכשה בשנת 1996 דירה וטרם הצליחה להביא לסיום העסקה ברישום הדירה על שמה. הנילון יצג באותה עסקה, הן את האשה – הקונה והן את המוכרים. במהלך הטיפול התברר, כי הנילון לא הותיר כספים בידי לצורך הבטחת תשלום מס שבח של המוכרים. בינתיים אף הוטלו עיקולים על זכויות המוכר בדירה. העיקולים הוטלו בהסכמת הנילון ובידיעתו, על אף שידע על מכירת הדירה למתלוננת וכאמור אף יצג אותה בעצמו. האשה באמצעות ב"כ, תבעו את הנילון והוא חויב לשלם לה פיצויים. פסק הדין צורף לתלונה.

כמו כן, ממשיך המתלונן וטוען, כי גם לאחר חיובו בדין, לא כיבד הנילון את פסק הדין ומסר באיחור ניכר המחאות, אשר חלקן לא כובדו על-ידי הבנק.

התלונה הועברה לתגובת הנילון, אולם הוא לא טרח להגיב עליה. גם תזכורות חוזרות ונשנות לא הועילו. על אף שנכתב לו, כי אי תגובה לפניית הועדה מהווה לכשעצמו משום עבירה לכאורה על כללי האתיקה.

החלטה להעמיד לדין משמעתי, לרבות בגין אי מתן תגובה סטטוטורית. [החלטה מספר את 47/05]

התמחות: טופס ההצהרה של מועמדים להתמחות או לקבלה ללשכה

שאלתא האם הטופס החדש של ההצהרה הנדרשת מאת מועמדים להתמחות או לקבלה ללשכה ביחס לקיומו של עבר פלילי מעורר חשש לעבירה אתית?

החלטה הטופס החדש ראוי, טוב עשתה הלשכה שניסחה את הטופס החדש כפי שניסחה. [החלטה מספר את 117/06]

כיתובים על מעטפות שמוציא עורך הדין

שאלתא עורכי דין העוסקים בגביית חובות עבור רשות ציבורית פונים לחייבים באמצעות מעטפות הנושאות עליהן באותיות של קידוש לבנה את המילים "אזהרה משפטית" מצידה האחד של המעטפה ו"דרישה לתשלום" מצידה השני של המעטפה, וכן מספר הטלפון של מוקד תשלומים. המועצה הישראלית לצרכנות שואלת האין במשלוח מעטפות אלו משום עבירה על כללי האתיקה, בהיותן פוגעות בפרטיות של הממוען ובשמו הטוב.

החלטה לאור חובתו של עורך הדין לשמור על כבוד המקצוע, לנהוג בדרך ארץ ולא לנקוט בדרך שעלולה להתפרש כמאיימת בפנותו לצד שכנגד, רואה הועדה בכיתוב מהסוג שהוצג לנו, כיתוב פסול ואסור, המהווה, לכאורה, עבירה אתית. [החלטה מספר את 331/05]

המשך – חסיון וסודיות: האם מוסיפים לחול כלפי לקוח שבפשט את הרגל

בגליון הקודם בעמ' 4-5 הובאה החלטה מספר את 35/06, ועדת האתיקה מבקשת להוסיף על החלטה את הדברים הבאים: חייב הפונה ביוזמתו בבקשה שיינקטו נגדו הליכים על-פי פקודת פשיטת הרגל חותם על כתב ויתור על סודיות לפי סעיף 17(א) (3) לפקודת פשיטת הרגל [ני"ח], תש"מ – 1980. טופס זה, טופס 5א, מהווה חלק בלתי נפרד מבקשתו למתן צו כינוס וצו פשיטת רגל. מסמך זה, שאין בו הסתייגויות, משמש גם כויתור על הסודיות החלה ביחסים בינו לבין עורך דינו בכל הקשור בהליכי פשיטת הרגל למעט ייעוץ משפטי. מויתור מפורש זה על הסודיות עולה כי עורך הדין יהא חייב למסור מידע על נכסים מכל סוג שהוא של החייב, גם אלו שהגיעו לידיעתו במהלך השירות המקצועי שנתן לאותו לקוח.